

Bijela knjiga Europske unije o službama od općeg interesa (2004.)

PRIJEVOD, II. DIO

4. Nove orijentacije s ciljem provođenja koherentne javne politike

4.1. Poštovanje raznolikosti u koherentnom okviru

Jedno od ključnih pitanja postavljenih u Zelenoj knjizi ticalo se potrebe oblikovanja okvirne direktive o službama od općeg interesa. Mišljenja o tom pitanju izražena tijekom javne rasprave ostala su podijeljena, nekoliko država članica i Europski parlament izrazili su skeptična stajališta. Štoviše, tijekom konzultacija nije se pokazala veća vrijednost horizontalnog okvira u odnosu na specifično sektorski pristup koji se koristio do tada.

Komisija stoga smatra prikladnim ne nastaviti s pripremom prijedloga, već ponovo razmotriti to pitanje u kasnijoj fazi posla. U okviru tog razmatranja Komisija će podvrgnuti svaki zakonski prijedlog opširnoj procjeni njegovih gospodarskih, društvenih i ekoloških učinaka.²⁷

Što se tiče kalendara za to razmatranje, treba uzeti u obzir da će u budućnosti na snagu stupiti Ustavni ugovor te da će predloženi članak III-6. Ustava biti još jedan zakonski temelj uz već postojeće. Komisija smatra prikladnim ponovo razmotriti ovo pitanje nakon što Ustavni ugovor stupi na snagu.

Za sada, Komisija će, u pravilu, nastaviti razvijati sektorski pristup predlažući, gdje je potrebno i prikladno, pravila specifična za pojedine sektore koja će omogućiti da se u obzir uzmu posebni zahtjevi i situacije karakteristični za svaki sektor. Međutim, ne isključujući postojeća pravila Zajednice specifična za svaki sektor, horizontalni će se pristup razmotriti u

²⁷ Priopćenje Komisije o procjeni učinaka, COM (2002) 276 konačno, 5. 6. 2002.

vezi s brojnim posebnim pitanjima, poput interesa potrošača, nadzora i vrednovanja službi od općeg interesa, primjene pravila o državnoj pomoći za financijske naknade ili za korištenje strukturalnih fondova za podršku službama od općeg interesa.

Dok je potreba za okvirnim instrumentom (direktivom) bila prilično kontroveržno pitanje, nužnost osiguranja dosljednosti i koherentnosti mjera Zajednice u području službi od općeg interesa široko je prihvaćena tijekom javne rasprave. Istodobno je naglašeno da je za javne politike Zajednice nužno da se poštuju i u obzir uzmu različita obilježja raznih službi te raznolike situacije u državama članicama.

Komisija će pojačati svoje napore kako bi osigurala potpunu dosljednost javnih politika Zajednice u području službi od općeg interesa i potpunu koherentnost svojih sektorskih politika u odnosu na opći pristup tijekom predstojećih revizija sektora o kojima je riječ.²⁸

Uz to, Komisija će razmotriti situaciju u službama od općeg interesa u Europskoj uniji i potrebu za bilo kakvim horizontalnim mjerama u 2005. Namjera joj je podnijeti izvještaj o svojim nalazima Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom ekonomskom i socijalnom odboru te Odboru regija prije kraja 2005.

Komisija će:

- *ponovo razmotriti izvedivost i potrebu za okvirnim pravom (direktivom) o službama od općeg interesa nakon stupanja na snagu Ustavnog ugovora,*
- *pokrenuti pregled situacije u službama od općeg interesa i predati izvještaj prije kraja 2005.*

Države članice:

- *trebaju nastaviti s modernizacijom službi od općeg interesa na svojoj razini kako bi svim građanima osigurale pristup kvalitetnim službama prilagođenim njihovim željama i potrebama.*

4.2. Pojašnjenje i pojednostavnjenje zakonskog okvira za dotacije po obvezama javnih službi

Postoje dva područja – financiranje i sklapanje ugovora – gdje je diskrecija država članica pri definiranju misija službi od općeg interesa obično u me-

²⁸ Vidi Dodatak 2.

dudjelovanju s pravom Zajednice. Ovo se poglavlje bavi financiranjem. O javnoj nabavi govori se u poglavlju 4.3.

Načelo autonomije država članica koje im omogućuje izbor javnih politika u vezi sa službama od općeg gospodarskog interesa jednako se odnosi i na njihovo financiranje. Države članice imaju vrlo veliku diskreciju pri odlučivanju hoće li i na koji način financirati pružanje službi od općeg gospodarskog interesa. Mehanizmi financiranja koje primjenjuju članice uključuju izravnu financijsku potporu putem državnog proračuna, posebna ili isključiva prava, namete za sudionike na tržištu, ujednačenje cijena usluga i financiranje temeljeno na solidarnosti. U pravilu, države članice mogu birati kojim će se mehanizmom financiranja koristiti. Budući da ne postoji usklađenost propisa na razini Zajednice, granica diskrecijskih ovlasti jest u uvjetu da takvi mehanizmi financiranja ne smiju poremetiti konkurenciju unutar zajedničkog tržišta. Na Komisiji je da, kao čuvarica Ugovora, osigura da se to pravilo poštuje na korist poreznih obveznika i cjelokupnog gospodarstva.

Međutim, praktična primjena tog pravila katkada je složena. Primjerice, nije uvijek jasno pod kojim bi uvjetima dotacija službama od općeg gospodarskog interesa zapravo bila državna pomoć. Isto tako, kad se jednom utvrdi postojanje državne pomoći, može biti nejasno pod kojim se uvjetima takva pomoć smatra kompatibilnom sa zajedničkim tržištem. Konačno, obveza prema Ugovoru koja kaže da je Komisiju potrebno formalno izvijestiti o planovima za davanje ili izmjenu državne pomoći stvara administrativno opterećenje koje bi moglo biti u neskladu s relativno skromnim iznosima pomoći.

Javna je rasprava potvrdila potrebu za većom pravnom sigurnošću i predvidivošću kad je riječ o primjeni pravila o državnoj pomoći za dotacije javnim službama. Potreba je posebno izražena na lokalnoj razini u vezi s lokalnim službama. Istina je da je Europski sud pravde nedavno postavio nekoliko uvjeta pod kojima dotacija službama od općeg gospodarskog interesa ne znači državnu pomoć.²⁹ No potreba za povećanom pravnom sigurnošću ostaje i na Komisiji je da je osigura u najvećoj mogućoj mjeri. Stoga ona predlaže nekoliko inicijativa.

Prva predložena mjera jest odluka Komisije u vezi s relativno malim javnim dotacijama poduzećima kojima je povjereno obavljanje službi od općeg gospodarskog interesa koja kaže da dotacije moraju biti kompatibilne

²⁹ Presuda od 24. srpnja 2003. u slučaju *Altmark Trans* i presuda od 24. studenoga 2003. u združenim slučajevima *C-34/01* i *38/01 Enirisorse SpA*.

sa zajedničkim tržištem pod određenim uvjetima. Također, takve bi dotacije trebale biti izuzete od obveze prethodnog obavješćivanja dok god su proporcionalne stvarnim troškovima službi i dok se ne prijeđu određene granice. Komisija isto predlaže i za financiranje službi od općeg ekonomskog interesa koje pružaju bolnice i davatelji socijalnog stanovanja neovisno o visini iznosa.

U osnovi, Komisija na taj način želi izuzeti dotacije lokalnim pružateljima službi od općeg ekonomskog interesa od obveze prethodnog obavješćivanja. Jednom kad se postave granični iznosi proizašli iz rezultata konzultativnog procesa koji je u tijeku, pravna sigurnost za relativno male iznose javnog financiranja bit će znatno povećana.

Uz to, Komisija predlaže i povećanje pravne sigurnosti za dotacije službama od općeg gospodarskog interesa koje prelaze spomenute granične iznose – te zato moraju biti prijavljene Komisiji – tako da se načini okvir na razini Zajednice koji bi odredio kriterije za ocjenu dotacija službama od općeg gospodarskog interesa.

Štoviše, Komisija namjerava amandmanom izmijeniti Direktivu 80/723/EEC o transparentnosti financijskih odnosa između država članica i javnih poduzeća. U amandmanu će se posebno navesti da je direktiva primjenjiva na dotacije javnim službama, bez obzira na njihovu pravnu kvalifikaciju po članku 87. Ugovora o EEZ. Ni odluka Komisije ni okvir Zajednice neće se primjenjivati na sektor transporta.³⁰

Konačno, Komisija planira još bolje pojasniti uvjete pod kojima dotacija (naknada) može predstavljati državnu pomoć rukovodeći se nedavnim odlukama Europskog suda pravde. To će uključiti daljnja pojašnjenja razlike između gospodarskih i negospodarskih aktivnosti, kao što je zatraženo u brojnim komentarima primljenim tijekom javne rasprave o Zelenoj knjizi.³¹

Navedene mjere razrađene na temelju opsežnih konzultacija sa zainteresiranim stranama trebale bi osigurati najveću moguću pravnu sigurnost i predvidivost i pružateljima i vlastima. Štoviše, Komisija će nastaviti s pragmatičnim pristupom pri procjeni dotacija za obveze proizašle iz obavljanja javnih službi kako bi osigurala da se visokokvalitetne, pristupačne i finan-

³⁰ Odluka se može primjenjivati na određene pomorske linije prema otocima na kojima godišnji promet ne prelazi određenu granicu.

³¹ Za detaljniji prikaz vidi Priopćenje Komisije o službama od općeg interesa u Europi, OJ C 17, 19. 1. 2001., str. 4 (odlomci 28–30) i Zelenu knjigu o službama od općeg interesa, COM (2003) 270, 21. 5. 2003., odlomci 43–45.

cijski priuštive službe od općeg interesa i dalje pružaju što bliže građanima te da se poštuju zajednička temeljna pravila.

Komisija će:

- *do srpnja 2005. usvojiti odluku o primjeni članka 86. Ugovora na državnu pomoć u obliku naknade za obavljanje javne službe dodijeljenju određenim poduzećima kojima je povjereno obavljanje službi od općeg gospodarskog interesa,*
- *do srpnja 2005. usvojiti okvir Zajednice za državnu pomoć u obliku dotacije za obavljanje javne službe,*
- *do srpnja 2005. usvojiti amandman na Direktivu 80/23/EEC o transparentnosti financijskih odnosa između država članica i javnih poduzeća,*
- *do srpnja 2005. dodatno pojasniti uvjete pod kojima dotacije javnim službama mogu predstavljati državnu pomoć kao što je to navedeno u članku 87. (1).*

Države članice:

- *trebale bi pomoći Komisiji primjenjivati nov pravni okvir, posebice tako da jasno definiraju obveze javnih službi i primjenjuju transparentna pravila o naknadama.*

4.3. Stvaranje jasnog i transparentnog okvira za izbor poduzeća kojima se povjeravaju službe od općeg interesa

U načelu, države članice imaju velik manevarski prostor pri odlučivanju o tome kako će organizirati službe od općeg interesa. U nedostatku propisa Zajednice koji bi harmonizirali situaciju, relevantne javne vlasti u državama članicama u načelu su slobodne odlučivati hoće li same pružati službe od općeg interesa ili će to povjeriti nekom drugom javnom ili privatnom subjektu.³² Međutim, pružatelji službi od općeg gospodarskog interesa, a tu spadaju i unutarnji pružatelji (*in-house*), jesu poduzeća podložna pra-

³² Što se tiče lokalnog prometa, Komisija je predložila propis koji bi od država članica tražio da se koriste koncesijama za javne službe. Vidi Amandmane na prijedlog za Regulaciju Europskog parlamenta i Vijeća o djelovanju država članica u vezi s uvjetima za javne službe i dodjelom ugovora o javnim službama u putničkom prijevozu željeznicom, cestom te rijekama, jezerima i kanalima, OJ C 151 E 25. 6. 2002., str. 146.

vilima natjecanja u skladu s Ugovorom.³³ U praksi, države članice sve se više koriste javno-privatnim programima, poput »dizajniraj-izgradi-financiraj-upravljaj« ugovora, koncesija i stvaranja miješanih gospodarskih tvrtki, kako bi osigurale izradu infrastrukturnih projekata ili pružanje službi od općeg interesa.

Tijekom javne rasprave apeliralo se da se pojasne mnogobrojna pitanja povezana s pravilima Zajednice koja se primjenjuju na takve programe, a posebno na opseg i sadržaj pravila Zajednice koja će javne vlasti možda morati poštovati prilikom povjeravanja javnih službi nekom drugom subjektu.

Kako bi se pojasnila pravila primjene, Zajednica se potrudila pojednostavniti i objasniti direktive o javnoj nabavi.³⁴ Nove direktive, koje su usvojili Europski parlament i Vijeće u ožujku 2004., trebaju se početi primjenjivati u svim državama članicama do siječnja 2006. i olakšati svim tijelima javne vlasti koja dodjeljuju ugovore poštovanje obveza o transparentnosti prema Ugovoru o EZ.

Štoviše, kako bi ustanovila treba li predlagati nove propise Zajednice o transparentnosti dodjele koncesija za obavljanje javnih službi i drugim oblicima suradnje između javnog i privatnog sektora, Komisija je nedavno usvojila Zelenu knjigu o javno-privatnim partnerstvima u Europskoj uniji.³⁵ Donošenje toga dokumenta pokrenulo je obuhvatne dogovore o aspektima nabave u javno-privatnim partnerstvima.

Komisija će:

- *provesti javnu raspravu o Zelenoj knjizi o aspektima nabave u javno-privatnim partnerstvima,*
- *na temelju rezultata javne rasprave predati svoje prijedloge do kraja 2004.*

Države članice:

- *trebale bi osigurati da se nacionalni okviri za dodjelu ugovora o obavljanju javnih službi temelje na transparentnim pravilima koja onemogućuju diskriminaciju.*

³³ Za detalje vidi Zelenu knjigu o službama od općeg interesa, COM (2003) 270, 21. 5. 2003., odlomci 79–83.

³⁴ Direktiva 2004/18 od 31. ožujka 2004. o koordinaciji postupaka dodjele ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavi i ugovora o javnim službama i Direktiva 2004/17 od 31. ožujka 2004. o koordinaciji postupaka javne nabave za subjekte koji rade u sektorima vodoopskrbe i odvodnje, energije, prometa i poštanskih službi, OJ L 134, 30. 4. 2004., str. 1 i 114.

³⁵ Zelena knjiga o javno-privatnim partnerstvima i pravu Zajednice koje se tiče javnih ugovora i koncesija, COM (2004) 327, 30. 4. 2004.

4.4. Puno prepoznavanje općeg interesa u socijalnim i zdravstvenim službama

Zelena knjiga o službama od općeg interesa pobudila je veliko zanimanje među zainteresiranim stranama s područja socijalnih službi, uključujući tu i zdravstvene službe, skrb za dugotrajne bolesnike i nemoćne, socijalnu sigurnost, službe za zapošljavanje te službe za socijalno stanovanje. Socijalne službe od općeg interesa imaju posebnu ulogu kao integralni dio europskog socijalnog modela. Temeljene na načelu solidarnosti, socijalne i zdravstvene službe od općeg interesa orijentirane su na pojedinca i omogućuju građanima učinkovito ostvarivanje njihovih temeljnih prava i visokog stupnja socijalne zaštite, a jačaju i društvenu i teritorijalnu koheziju. Pružanje, razvoj i modernizacija tih službi potpuno je u skladu s postizanjem ciljeva postavljenih na sastanku Vijeća Europe u Lisabonu 2000., posebice s ciljem stvaranja pozitivnih veza među gospodarskim i socijalnim javnim politikama te politikom zapošljavanja. Javna je rasprava pokazala da su se pružatelji socijalnih službi spremni uključiti u modernizacijske procese kako bi bolje odgovorili na promijenjene potrebe europskih građana. Međutim, tijekom rasprave izražena je i potreba za većom jasnoćom i predvidivošću, nužnima za osiguranje neometanog razvoja svih socijalnih službi, uključujući i zdravstvene.

Iako je definiranje misija i ciljeva socijalnih i zdravstvenih službi u načelu u nadležnosti država članica, pravila Zajednice mogu imati utjecaja na instrumente njihova pružanja i financiranja. Jasno razlikovanje misija od instrumenata trebalo bi pripomoći pojašnjavanju ciljeva modernizacije tih službi uzevši u obzir razvoj potreba potrošača s jedne strane te očuvanja posebnih obilježja tih službi, poput potrebe za solidarnošću, dobrovoljnom službom i skrbi za ugrožene skupine ljudi, s druge. Pojašnjavanje tih razlika posebno će pomoći državama članicama koje se koriste tržišno orijentiranim sustavima za pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga da se pripreme na moguće učinke Unijinih propisa o tržišnom natjecanju. Dakako, državama članicama ostat će politički izbor – i dalje upotrebljavati spomenute sustave ili pak izravno pružati usluge putem državnih agencija financiranih iz proračuna.

Komisija smatra korisnim razvijati sustavni pristup kako bi se prepoznala i priznala posebna obilježja socijalnih i zdravstvenih službi od općeg interesa i pojasnio okvir unutar kojeg one djeluju i mogu se modernizirati. Pristup će biti iznesen u priopćenju o socijalnim službama od općeg interesa i zdravstvenim službama, koji se treba usvojiti tijekom 2005.

U priopćenju će se razmotriti javne politike Zajednice koje se tiču pružanja socijalnih i zdravstvenih službi od općeg interesa te će se opisati način

organizacije i funkcioniranja socijalnih i zdravstvenih službi u državama članicama. Opis će biti pripremljen u uskoj suradnji s državama članicama EU³⁶ i organizacijama civilnoga društva.

U skladu s Komisijinim općim načelima ocjenjivanja, priopćenje bi trebalo sadržavati mehanizam za redovito procjenjivanje i vrednovanje nacionalnih okvira za pružanje socijalnih službi od općeg interesa. Već postojeće otvorene metode koordinacije na području socijalnog uključivanja i socijalne zaštite mogu se upotrijebiti u tu svrhu. Komisija je nedavno predložila otvorenu metodu koordinacije na području zdravstvene zaštite i skrbi o dugotrajnim bolesnicima i nemoćnima koja bi mogla pridonijeti razmjeni najboljih metoda u zdravstvenim službama i podržati reforme na tom polju.³⁷

Komisija trenutačno radi i na nastavku promišljanja o mobilnosti pacijenata i razvoju zdravstvene zaštite te je u travnju 2004. usvojila Priopćenje³⁸ u kojem se podsjeća na načela presedanskog prava Europskog suda pravde i utvrđuje niz inicijativa o pitanjima poput zajedničkog korištenja slobodnih kapaciteta i prekogranične suradnje u zdravstvu putem određivanja i povezivanja europskih referentnih centara i koordiniranja procjene novih zdravstvenih tehnologija. Pratećom odlukom imenovana je nova Visoka skupina kako bi se olakšala suradnja među državama članicama na tom području.

Komisija će:

- *predložiti priopćenje o socijalnim i zdravstvenim službama od općeg interesa tijekom 2005.*
- *olakšati suradnju među državama članicama na polju zdravstvenih službi medicinske skrbi kako bi pridonijela osiguranju visokog stupnja zdravstvene zaštite u cijeloj Uniji.*

Države članice:

- *trebaju unaprijediti suradnju na području zdravstvenih službi i medicinske skrbi kako bi se osigurao visok stupanj zdravstvene zaštite u cijeloj Uniji.*

³⁶ Posebno s Odborom za socijalnu zaštitu i novoosnovanom Visokom skupinom za zdravstvene službe i medicinsku skrb.

³⁷ Priopćenje Komisije o modernizaciji socijalne zaštite za razvoj visokokvalitetne dostupne i održive zdravstvene zaštite i skrbi o dugotrajnim bolesnicima i nemoćnima: podrška nacionalnim strategijama uz pomoć »otvorene metode koordinacije«, COM (2004) 304, 20. 4. 2004.

³⁸ Priopćenje Komisije, Nastavak promišljanja o mobilnosti pacijenata i razvoju zdravstvene zaštite u Europskoj uniji, COM (2004) 301, 20. 4. 2004.

4.5. Procjena rezultata i vrednovanje rada

Javna je rasprava potvrdila Komisijin stav da je vrednovanje na razini Zajednice i na nacionalnoj razini ključno za osiguranje razvoja visokokvalitetnih, dostupnih i financijski pristupačnih službi od općeg interesa u okolini koja se neprestano razvija. Štoviše, sudionici rasprave složili su se da se vrednovanje mora temeljiti ne samo na kriterijima ekonomske učinkovitosti već i na širim društvenim, gospodarskim i ekološkim kriterijima.

Komisija je u novije vrijeme pojačala napore pri vrednovanju službi od općeg interesa. Što se tiče umreženih industrija, Komisijina strategija vrednovanja pokriva redovite sektorske i horizontalne procjene te uključuje druge institucije i tijela Europske unije kao i zainteresirane strane.³⁹ S obzirom na to da je Komisija počela provoditi horizontalna vrednovanja 2001., a 2004. će predati prvi izvještaj o horizontalnom vrednovanju u potpunosti utemeljen na metodologiji predstavljenoj 2002., čini se prikladnim steći više iskustava o tom procesu prije no što se promisli o dodatnim mehanizmima vrednovanja.

Istovremeno, postoji prostor za poboljšanje uvjeta sudjelovanja svih zainteresiranih strana. Komisija će stoga razmotriti načine poboljšanja postojeće metodologije i postupaka kako bi osigurala da se u proces u potpunosti uključe sve zainteresirane strane, uključujući i javne vlasti, potrošače, pružatelje usluga i zaposlenike. Razmotrit će i potrebu za poboljšanjima koja se tiču procjene utjecaja liberalizacije na građane, poduzeća i zaposlenike.

Trebalo bi razmotriti bolju integraciju sadašnjeg vrednovanja posebno usmjerenog na službe od općeg interesa i Komisijinih općenitijih izvještajnih alata. Tako bi se osigurao širi i obuhvatniji pristup vrednovanju službi od općeg interesa i stvorila izvorna nova vrijednost a da se ne povećavaju statistike i zahtjevi u skladu s kojima Zajednica, države članice, poduzeća pa čak i sami građani moraju podnositi izvještaje.

U tom je kontekstu veza između spomenutih sektorskih i horizontalnih vrednovanja s jedne strane i »implementacijskog paketa« – koji se sastoji od izvještaja o općim smjernicama za primjenu ekonomske politike, zajedničkog izvještaja o zapošljavanju i implementacijskog izvještaja o strategiji unutarnjeg tržišta koji se predaju zajedno s izvještajem prolijetnom zasjedanju Vijeća Europe – s druge, važna i treba je održavati.

³⁹ Za detalje vidi Priopćenje Komisije: Metodološka napomena za horizontalno vrednovanje službi od općeg gospodarskog interesa, COM (2002) 331 konačno, 18. 6. 2002.

Uz to, vrednovanje službi od općeg interesa može se uključiti u analizu nekoliko javnih politika Zajednice koju redovito provodi Komisija, što bi moglo biti posebno značajno na području socijalnih i zdravstvenih službi.

Na temelju iskustava s primjenom poboljšane metodologije, Komisija će razmotriti svoje mehanizme vrednovanja, uključujući i njihov raspon, tijekom ocjenjivanja vlastitog pristupa problemu 2006., kao što je navedeno u Priopćenju od 18. lipnja 2002. Razmatrat će se i potreba za dodatnim mjerama kojima bi se poboljšali kvaliteta i raspoloživost podataka, razmjena informacija i dobre prakse te sudjelovanje zainteresiranih strana.

Komisija će:

- 2004. predati prvi izvještaj o horizontalnom vrednovanju službi od općeg interesa utemeljen na vlastitoj metodologiji,
- 2006. razmotriti svoje mehanizme vrednovanja za službe od općeg interesa.

Države članice:

- trebaju pomoći Komisiji pri razvoju i primjeni mehanizama vrednovanja,
- trebaju razmotriti razvoj instrumenata vrednovanja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, tamo gdje je to primjereno.

4.6. Preispitivanje sektorskih politika

Trenutačno, specifično sektorska regulacija na razini Zajednice u biti pokriva velike umrežene industrije poput telekomunikacija, poštanskih službi, transporta i energetike, koje imaju jasnu transeuropsku dimenziju. Prema mišljenju Komisije, javna rasprava potvrdila je takav pristup. Što se tiče sektora vodnog gospodarstva, Komisija će prije kraja 2004. objaviti rezultate ocjenjivanja koje je poduzela.⁴⁰

Javna je rasprava potvrdila umjesnost i važnost skupa obveza na kojima se temelje sadašnji specifično sektorski propisi Zajednice, koji su izloženi u Zelenoj knjizi (univerzalnost, kontinuitet, kvaliteta službi, financijska pristupačnost, zaštita korisnika i potrošača, sigurnost i zaštita, pristup službama i međupovezanost). Komisija će predložiti prilagodbu spomenutih obveza na temelju budućih sektorskih revizija, gdje to bude potrebno.

⁴⁰ Strategija unutarnjeg tržišta, prioriteti 2003. – 2006., COM (2003) 238, 7. 5. 2003.

Što se tiče medijskog pluralizma, tijekom javne rasprave istaknuto je da bi se, s obzirom na razlike koje u tome postoje među državama članicama, te trebalo za sada ostaviti u njihovoj nadležnosti. Komisija se slaže s time i zaključuje da za sada ne bi bilo primjereno predlagati inicijativu o pluralizmu. Istodobno, ona će nastaviti pažljivo pratiti situaciju.

Često se isticala potreba za užom suradnjom između Komisije i nacionalnih regulatornih vlasti u pitanju institucionalnog okvira za pravnu regulaciju. Komisija namjerava poticati stvaranje i razvoj bliske suradnje između regulatora u okviru postojećih mreža regulatornih vlasti.⁴¹ Ona će podastrijeti prijedloge za jačanje pravnog okvira te suradnje gdje to bude potrebno.

Komisija će tijekom predviđenih preispitivanja pojedinih sektora u obzir uzeti navedena stajališta kao i bilo koje druge rezultate javne rasprave o Zelenoj knjizi.

Komisija će:

- *poticati suradnju nacionalnih regulatornih vlasti na temelju mreže regulatora.*
- *uzeti u obzir rezultate javne rasprave o Zelenoj knjizi tijekom predviđenih preispitivanja pojedinih sektora, a posebno:*
 - *pregled dosega univerzalne službe u elektroničkim komunikacijama do srpnja 2005.,*
 - *pregled paketa elektroničkih komunikacija do srpnja 2006.,*
 - *pregled direktive o poštanskim službama do kraja 2006.,*
 - *pregled unutarnjeg tržišta električne energije do 1. siječnja 2006.,*
 - *pregled unutarnjeg tržišta plina do 1. siječnja 2006.,*
 - *pregled Direktive o televiziji bez granica početkom 2005.,*
 - *procjenu sektora vodnog gospodarstva do kraja 2004.*

Države članice:

- *trebaju osigurati da se posebno sektorsko zakonodavstvo potpuno prene-
se u njihova zakonodavstva i da se primjenjuje,*
- *trebaju pružiti nacionalnim regulatornim vlastima sve potrebne instru-
mente i resurse,*
- *trebaju pomoći Komisiji pri poticanju bliskije suradnje u okviru mreža
regulatora.*

⁴¹ Za detalje vidi točke 53.–59. Aneksa Zelenoj knjizi o službama od općeg interesa.

4.7. Odražavanje unutarnjih javnih politika na međunarodnu trgovinsku politiku

Kao što je Komisija istaknula u Zelenoj knjizi, obveze Zajednice preuzete u okviru Svjetske trgovinske organizacije (WTO) ili pak u okviru bilateralnih sporazuma u potpunom su skladu s pravilima unutarnjeg tržišta koja se primjenjuju na te službe i do sada u praksi nisu uzrokovale probleme pri organizaciji, pružanju i financiranju službi od općeg interesa. Isto vrijedi i za nove obveze koje se nude u okviru sadašnjih pregovora.

Javna je rasprava pokazala da postoji raširena želja za osiguranjem dosljednosti između unutarnjeg regulatornog okvira Zajednice i obveza koje su preuzele države članice i Zajednica u okviru međunarodnih trgovačkih sporazuma, pogotovo unutar Svjetske trgovinske organizacije. Očekuje se da međunarodni trgovački ugovori ne idu dalje od stajališta dogovorenih unutar Europske unije.

U vođenju trgovinske politike Zajednice, Komisija je potpuno posvećena tome da osigura spomenutu dosljednost te u tom smislu računa na podršku država članica i Europskog parlamenta. U skladu s navedenim, Komisija će nastaviti do kraja iskoristavati institucionalni okvir predviđen Ugovorom (članci 133. i 300.) i uključiti Europski parlament u oblikovanje trgovinske politike bez obzira na njegove ograničene ovlasti po tom okviru, očekujući da one budu povećane u nacrtu Ustavnog ugovora. Komisija će također nastaviti održavati stalni dijalog s civilnim društvom i osigurati maksimalan stupanj transparentnosti u trgovinskim pregovorima, za što je primjer objavljivanje početne Komisijine ponude u trenutačnim pregovorima GATS.

Komisija će:

- *i dalje osiguravati da u pitanju službi od općeg interesa stajališta Zajednice u međunarodnim trgovinskim pregovorima budu potpuno u skladu s unutarnjim regulatornim okvirom Europske unije.*

Države članice:

- *trebale bi surađivati s Komisijom kako bi omogućile da se unutarnjopolitička stajališta u potpunosti odražavaju na trgovinsku politiku EU.*

4.8. Promicanje službi od općeg interesa u razvoju suradnje

Tijekom rasprave o Zelenoj knjizi prepoznata je temeljna važnost osnovnih službi od općeg interesa za razvoj najsiriomašnjih zemalja. Istaknuto

je da je nedostatak ulaganja glavna prepreka poboljšanju tih službi u najsiromašnijim zemljama. U skladu s preporukama iznesenima u Priopćenju Komisije o reformi poduzeća u državnom vlasništvu u zemljama u razvoju,⁴² ona namjerava nastaviti pomagati pri stvaranju razumnog regulatornog i institucionalnog okvira za zemlje u razvoju kao ključne pretpostavke za promicanje ulaganja u njih i pristupa izvorima financiranja za temeljne službe od općeg interesa.

Inicijative EU o vodi i energiji, pokrenute na Svjetskom samitu o održivom razvoju, imaju cilj pridonijeti postizanju milenijskih razvojnih ciljeva putem pružanja modernih i financijski pristupačnih službi siromašnim građanima. Inicijative obuhvaćaju države članice i predstavnike civilnog društva i privatnog sektora, a razvijaju se kroz stalni dijalog, utemeljen na ključnom načelu »vlasništva inicijative«, s partnerima u Africi i drugim regijama koji iniciraju aktivnosti na nacionalnoj i regionalnoj razini. I Inicijativa za vodu i Inicijativa za energiju imaju cilj izgradnju institucionalnog kapaciteta, međusektorsko planiranje i razvoj tržišta putem ciljane tehničke suradnje i proširene suradnje s financijskim institucijama.

Komisija će:

- *pomoći zemljama u razvoju pri stvaranju razumnog regulatornog i institucijskog okvira kao ključne pretpostavke za promicanje ulaganja u njih i pristupa izvorima financiranja za temeljne službe od općeg interesa.*

*Prevela Irena Habeš**

⁴² Reforma poduzeća u državnom vlasništvu u zemljama u razvoju s posebnim naglaskom na komunalna poduzeća: Potreba da se procijene sve opcije, Priopćenje Komisije, COM (2003) 326, 3. 6. 2003.

* Irena Habeš, prof.